

BLOCKCHAIN AZƏRBAYCAN

Crypto Meetup

#1/26

wecom.az

ORXAN ƏHMƏDOV

Süni İntellekt dövründə STABLECOİN

CRYPTO MEETUP 1/26

Blockchain
Azərbaycan
Mərkəzi

www.blockchain.az

Stablecoin nədir?

Bir-birinə paralel iki dünyanı birləşdirən körpü

Real aktivə (USD, EUR, qızıl və s.) sabit dəyəri ilə bağlanmış kripto aktivdir. Blockchain-in sürətini saxlayır, kriptonun volatilliyini aradan qaldırır - yəni proqramlaşdırıla bilən rəqəmsal dollar.

3 əsas növ

Fiat-backed

USDT, USDC, PYUSD

1:1 nisbətdə bank depozitləri və qısamüddətli ABŞ xəzinə vərəqələri ilə təminatlı. Bazarın >90%-ni təşkil edir.

Crypto-backed

DAI, LUSD

Digər kripto aktivlərlə (ETH və s.) ifrat təminat (150-200%) əsasında işləyir. Daha az mərkəzləşmiş.

Algorithmic

USDe (sintetik)

Smart-kontrakt və hedge mexanizmləri ilə peg saxlanılır. UST/LUNA dağılması bu modelə inamı azaldıb.

Niyə bu vacibdir?

Stablecoinlər artıq spekulyasiya alət deyil — real iqtisadi infrastruktura çevrilir

Sərhədaşırı ödənişlər

SWIFT-dən 100 dəfə ucuz, dəqiqələrlə deyil saniyələrlə. Filippinə işçi maaşı, Argentinadan repatriasiya.

Devalvasiyadan qorunma

Türkiyə, Argentina, Nigeriya - yüksək inflyasiyadan qaçaraq dollar saxlamaq üçün rəsmi bank tələb olunmur.

Treasury və hesablaşma

Visa şəbəkəsində 7/24 settlement, korporativ likvidlik idarəetməsi, B2B ödənişlər.

AI agent ödənişləri

Avtomatlaşdırılmış mikro-ödənişlər: bot bot-a ödəyir, API çağırışları üçün proqramlaşdırılan hesablaşma.

Pul Köçürmələri

Diasporadan vətənə pul göndərmə - komissiya 6-7%-dən <1%-ə düşür. Dünya Bankının prioritet sahəsi.

DeFi və likvidlik

Bütün kripto ticarətin 75%-i stablecoin-də baş verir. DeFi-nin əsas yanacağı və hesablaşma vahidi.

Global bazar bir baxışda

2026-cı il 1-ci rüb məlumatları

\$315B

Ümumi bazar həcmi

Q1 2026-da rekord

\$33T

İllik dövriyyə (2025)

Visa+MC ~\$24T global

75%

Kripto ticarətdə pay

Bütün crypto trading-in

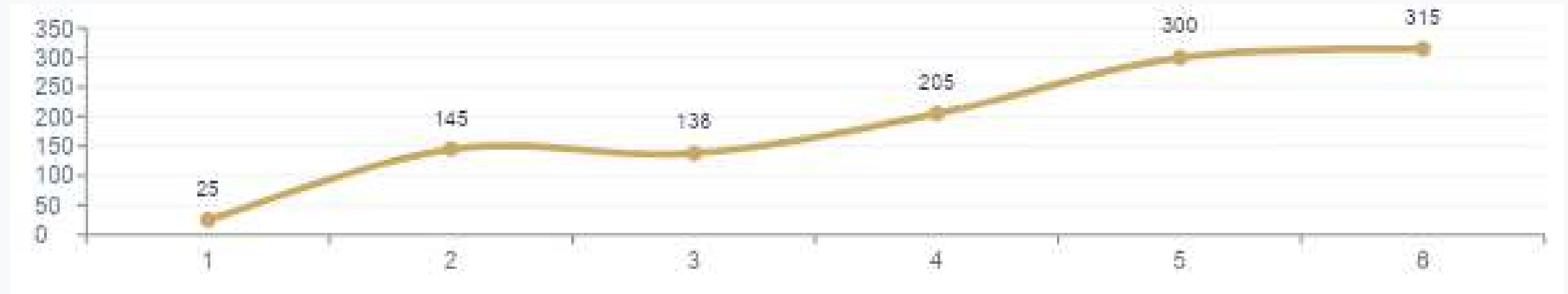
+72%

İllik artım

2024 → 2025

Bazar həcmnin artımı (mlrd. USD)

2021–2026 Q1 5 illik artım x12.6

standard
chartered

Standard Chartered proqnozu: **2028-ə qədər \$2 trilyon**

Bazar liderləri: USDT vs USDC

İki fərqli model, iki fərqli yol — tənzimləmə bazarı necə formalaşdırır

USDT (Tether)

\$186 mlrd.

bazar həcmi · ~58% pay

Liderlik: Likvidlik və P2P bazarlar

Güclü olduğu yer: İnkişaf etməkdə olan bazarlar, Tron şəbəkəsi

Zəif tərəf: ABŞ və AB-də hələ tənzimlənməyib

Yurisdiksiya: El Salvador (lisensiyalı)

USDC (Circle)

\$78 mlrd.

həcm · +220% (2023-dən)

Liderlik: İnstitusional inteqrasiya (86%)

Güclü olduğu yer: Visa, Stripe, BlackRock, MiCA-uyğun

Üstünlük: GENIUS Act (ABŞ) tənzimləməsindən faydalanır

Yurisdiksiya: ABŞ + EU MiCA lisenziyalı (ilk olaraq)

II HISSƏ

Ödəniş nəhəngləri stablecoin-ə nə qədər yatırır?

Visa, Mastercard, Stripe, PayPal, Cloudflare

Hesablaşma
İnfrastrukturunu

\$4.6B

İllik hesablanmış stabilkoin
hesablaşma həcmi
(mart 2026)

130+ kart proqramı
50+ ölkə

VISA nın STABLECOIN STRATEGİYASI

Hesablaşma qatına nəzarət

● USDC ilə hesablaşma

2025-ci ilin dekabrında ABŞ-da istifadəyə verildi. Emitentlərə və ekvayerlərə ənənəvi bank kanalları əvəzinə stabilkoinlərlə hesablaşmağa imkan verir - daha sürətli, daha ucuz və 7/24

● Stabilkoin Məsləhət Xidməti

Banklara, fintex şirkətlərinə və treyderlərə stabilkoin inteqrasiyasını idarə etməyə kömək edən yeni xidmət - Visa-nı orkestrasiya qatı kimi mövqeləndirir.

● Bridge Tərəfdaşlığı

Stripe-in Bridge törəmə şirkəti ilə tərəfdaşlıq quruldu. Stabilkoinə bağlı kartlar 18 ölkədə aktivdir (mart 2026), ilin sonuna qədər isə 100-dən çox ölkəni hədəfləyir.

● Məzmun yaradıcıları üçün ödənişlər

30 milyondan çox global məzmun yaradıcısı üçün istifadə halı: yerli valyutası zəif olan bazarlarda ABŞ dolları ilə ani ödənişlər. TikTok ilə ortağ kart.

Multi-Stablecoin Dəstəyi

\$1.8B

BVNK-nin alınması
(mart 2026)

2025-ci ildə
\$350 milyard
rəqəmsal valyuta
ödəniş istifadə halları

MASTERCARDın STABLECOIN STRATEGİYASI

Middleware qatını ələ keçirmək

● BVNK-nin alınması

2026-cı ilin martında BVNK-ni (stabilkoin middleware şirkəti) 1,8 milyard dollara alındı - BVNK-ni almaqda əsas məqsədi stabilkoin infrastrukturunu öz nəzarətinə keçirərək ödənişlərdə paylama, uyğunluq və sürəti gücləndirməkdir.

● Multi-stabilkoin dəstəyi

Paxos-un Global Dollar Network şəbəkəsinə qoşulub; öz şəbəkəsi üzrə USDC, PYUSD, USDG və FIUSD-ni dəstəkləyir - tək bir tokenə üstünlük vermir.

● Sərhədlərarası fokus

Əsas istifadə sahələri: sərhədlərarası pul köçürmələri, ödəniş çıxarışları, P2P köçürmələr və B2B ödənişləri - burada sürət və proqramlaşdırıla bilənlik real problemləri həll edir.

● Agentic Commerce

Google ilə birlikdə Agent Payments Protocol-u hazırlayıb (PayPal, Coinbase, Adyen daxil olmaqla 60-dan çox tərəfdaş) - bu, AI agentlərinin rahat şəkildə tranzaksiya etməsinə imkan yaradır.

İstehlakçı Miqyasında
Yayılma

PYUSD

Öz stabilkoini
2023-cü ilin avqustunda buraxılıb
(1:1 nisbətində ABŞ dollarına bağlanıb)

35 milyon
biznes agent əsaslı
checkout vasitəsilə
PYUSD qəbul edir

PAYPALIN STABLECOIN STRATEGİYASI

İstehlakçı miqyasında işlər

● PYUSD - öz stabilkoini

2023-cü ilin avqustunda istifadəyə verildi. Paxos tərəfindən emissiya olunur. 1:1 nisbətində ABŞ dolları ilə təmin edilib. Maliyyələşdirmə valyutası kimi PayPal və Venmo cüzdanlarına inteqrasiya edilib.

● AI Agent və Satıcı Ekosistemi

PYUSD 35 milyon tacir məntəqəsində aktivləşdirilib. Agent əsaslı checkout 2026-cı ilin əvvəlində istifadəyə verilib - artıq AI alış-veriş agentləri daxili fırılacaqılıq qorunması ilə PayPal tranzaksiyalarını tamamlaya bilir.

● YouTube yaradıcı ödənişləri

YouTube yaradıcılarına PYUSD ilə ödəniş etməyə başlayıb - bu, sərhədlərarası ödəniş problemləri yaşayan 30 milyondan çox yaradıcı iqtisadiyyatı üçün böyük real istifadə nümunəsidir.

● Unikal üstünlük

Rəqiblərindən fərqli olaraq, PayPal həm emitentdir (PYUSD-yə nəzarət edir), həm də distribütordur (cüzdan və checkout-a nəzarət edir). Beləliklə, istehlakçılara bunu "kripto" kimi təqdim etmədən stabilkoin istifadəsini normallaşdırma bilər.

Developer əsaslı
Infrastruktur

\$1.1B

Bridge alış
(2025)

\$400B
stablecoin payment
volume 2025
(+2x YoY)

2025-ci ildə
\$1.9Trilyon ödəniş həcmi
işlənib

STRIPEİN STABLECOIN STRATEGİYASI

Developerlər üçün dizayn olunub

● Bridge-in alınması

Bridge 1,1 milyard dollara alındı - bu, stabilkoin əsaslı ödənişlərə doğru həlledici keçid idi. Bridge-in həcmi 2025-ci ildə dörd dəfə artıb. Bridge artıq 18 ölkədə stabilkoinə bağlı Visa kartlarının istifadəsinə şərait yaradır.

● API-first yanaşması

Stabilkoin funksionallığını ödənişlər, cüzdan balansları və kart buraxılışı üçün API-lərə inteqrasiya edir. Məqsəd tərtibatçıların stabilkoinlərə kart və ya bank kanalları qədər asan çıxış əldə etməsidir (əsasən qapalı beta mərhələsindədir).

● B2B fokus (həcmi 60%-i)

Stripe-in 400 milyard dollarlıq stabilkoin həcmi təxminən 240 milyard dolları B2B segmentinin payına düşür. Əsas istifadə sahələri: tacirlərə sərhədlərarası ödənişlər, KOB-ların hesablaşmaları və marketplace ödənişləri.

● Hyperliquid üzərində USDH

Bridge, Hyperliquid-in DeFi platformasında USDH stabilkoinini buraxmaq üçün keçirilən rəqabətli tenderdə qalib gəldi - Paxos və digərlərini geridə qoydu. Bu da emissiya qatına da sahib olmaq niyyətini göstərir.

● Agentic Commerce

60-dan çox tərəfdaşla birlikdə Machine Payments Protocol yaradıb. Stabilkoinlər AI agentləri üçün ideal valyutadır: ani, proqramlaşdırıla bilən və sərhədsiz.

Süni İntellekt Agenləri
üçün infrastruktur

NETUSD

Cloudflare AI agent əsaslı
1:1 ABŞ dollarına bərabər
Stabilcoin

Qlobal internet trafikinin
20% -ni idarə edir.

CLOUDFLARE STABLECOIN STRATEGİYASI

AI Agentlər üçün Stabilcoin

● NET Dollar — AI interneti üçün rəqəmsal dollar

2025-ci ilin sentyabrında elan edilib. Cloudflare AI agent əsaslı internet üçün rəqəmsal dollar konsepsiyasını irəli sürür və onu yeni nəsil veb iqtisadiyyatının ödəniş vahidi kimi mövqeləndirir.

● Ödəniş layerinin qurulması

Qlobal internet trafikinin təxminən 20%-ni idarə edən Cloudflare artıq ödəniş layeri qurur. Bu, şirkətə ödəniş infrastrukturunu internetin özünə daha yaxın nöqtədə yerləşdirmək imkanı verir.

● Mikro-ödənişlər

Əsas istifadə sahəsi mikro-ödənişlərdir: botun bota, AI agentin isə kontentə görə ödəniş etməsi. Bu model maşınlar arasında avtomatik və çox kiçik məbləqli tranzaksiyaları mümkün edir.

● Trusted Agent Protocol

Visa ilə birlikdə hazırlanan Trusted Agent Protocol agentlərin autentifikasiyasını təmin edir. Bu da AI agentlərin təhlükəsiz və etibarlı şəkildə tranzaksiya etməsi üçün əsas infrastruktur rolunu oynayır.

● Yeni internet biznes modeli

Cloudflare bu yanaşmanı reklam əsaslı modelə alternativ kimi təqdim edir: reklam əvəzinə mikro-ödəniş. Beləliklə, internetdə dəyərin yaradılması və monetizasiyası üçün yeni biznes modeli formalaşır.

Avropa Bankları arası pul köçürmələrində istifadə

2026-cı ilin ikinci hissəsində istifadəyə veriləcək.

Stablecoin bazarının 99%-i Dollar əsəlidir.

EURO Stablecoin

- Avropa banklar arası pul köçürmələrində Avro əsaslı Stablecoin yaradılır və 2026-cı ilin ikinci yarsında istifadəyə verilməsi planlanır.

21 Aprel 2026

- Qivalis konsorsiumuna daxil olan: **Banca Sella, BBVA, BNP Paribas, CaixaBank, Danske Bank, DekaBank, DZ BANK, ING, KBC, Raiffeisen Bank International, SEB və UniCredit** birlikdə **FireBlocks** ilə əməkdaşlıq çərçivəsində layihəni reallaşdırırlar.

BNP PARIBAS

Niyə hamısı eyni vaxtda hərəkət edir?

3 paralel qüvvə bazarı eyni anda formalaşdırır

01

Tənzimləmə açıldı

ABŞ-ın GENIUS Act-i (iyul 2025) və EU-nun MiCA-sı stablecoin emitentləri üçün hüquqi əsas yaratdı. İnstitusional iştirakçılar artıq risk götürə bilər.

02

Texnologiya yetkinləşdi

Solana, L2-lər ilə əməliyyat xərci \$0.01-dən aşağı düşdü. Settlement saniyələrdə tamamlanır. SWIFT və ACH-ı əhəmiyyətli dərəcədə üstələyir.

03

AI agent ödənişlər tələbi

AI agentlər insan kart sistemi üçün hazırlanmamış infrastrukturda ödəniş etməlidir. Stablecoin proqramlaşdırıla bilər, anında, mikro-miqyasda işləyir.

Stablecoin ilə Ənənəvi ödəniş kanalları

Ənənəvi bank ödəniş kanalları

- × Yalnız iş saatlarında işləyir - 24/7 işləyə bilmir
- × Bank köçürmələri: hesablaşma 1–3 gün çəkir
- × Cross-border komissiyalar: 2–5%
- × Hesablaşma müddəti ərzində qarşı tərəf riski var
- × Proqramlaşdırılmır - smart kontrakt dəstəkləmir
- × Yaradıcı iqtisadiyyatı ödənişləri üçün yavaşdır

Stabilkoin ödəniş kanalları

- ✓ 24/7/365 - pul hərəkəti daim aktivdir
- ✓ On-chain olaraq saniyələr içində hesablaşır
- ✓ Sərhədlərarası ödənişlər, kiçik komissiyalar
- ✓ Yekun hesablaşma = qarşı tərəf riski yoxdur
- ✓ Smart kontraktlarla proqramlaşdırılan ödənişlər
- ✓ İstənilən ölkədə yaradıcılar üçün ani ödənişlər

III HISSƏ

Tənzimləmə: Dünya və Azərbaycan

GENIUS Act, MiCA, FATF və AMB-nin layihəsi

Qlobal tənzipləmə mənzərəsi

Ümumi prinsiplər, fərqlər

Yurisdiksiya	Çərçivə	Əsas xüsusiyyət
ABŞ	GENIUS Act (iyul 2025)	1:1 təminat, OCC + Federal Reserve nəzarəti, audit tələbi
Avropa Birliyi	MiCA (2024-dən)	EMT/ART təsnifatı, ehtiyat şəffaflığı, passport sistemi
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	VARA + ADGM (federal)	Kateqoriya 1/2 token, sponsor VASP, MENA hub
Qazaxıstan	AIFC (AFSA)	Stablecoin emitent lisenziyası, ingilis hüquqi sistemi
Braziliya	BCB VASP (fevral 2026)	\$2-7M minimum kapital, krip əməliyyatların 90%-i stablecoin
FATF (qlobal)	Tövsiyə 15 + Travel Rule	117 yurisdiksiyadan 85-i implementasiya edib

Ortaq prinsiplər: 100% likvid təminat · audit · redempsiya hüququ · AML/KYC · müştəri aktivlərinin ayrılması

Azərbaycan: indiki vəziyyət

Hüquqi vakuum — istifadə var, çərçivə yoxdur

Mövcud realıq

- 1995 Konstitusiyası: yalnız manat qanuni ödəniş vasitəsidir
- AMB 2017-də kriptonu "investisiya aləti" elan edib (ödəniş yox)
- Spesifik qanun yoxdur - boz zona
- Kripto gəlir vergiyə cəlb edilir, lakin mexanizm aydın deyil
- Banklar girişdən çəkinir - reputasiya riski var
- Maliyyə Monitoring Xidməti AML/KYC tələb edir

Hazırlanan qanun layihəsi

"Kripto aktivlərin və xidmət təminatçılarının fəaliyyəti haqqında" qanun layihəsi AMB tərəfindən hazırlanır

Bu layihə kripto aktivlər üçün ilk hüquqi əsasdır - qurulmasından asılı olaraq uzun illər təsir edəcək.

Yekun

Stablecoin pəncərəsi açıqdır, lakin əbədi açıq qalmayacaq

Global trend

\$33 trln. illik dövriyyə Visa+MC-nin ~\$24 trln. global həcminə yaxınlaşır. Artıq ödəniş infrastrukturudur.

Strateji fürsət

Azərbaycan Qazaxıstan və UAE arasında Xəzər region üçün hub ola bilər - düzgün qanun çərçivəsi ilə.

Risk

Hərəkətsizlik istifadəni dayandırmır - yalnız onu boz iqtisadiyyata sürür. Vergi və monitoring itirilir.

Suallar?

TƏŞƏKKÜRLƏR

Orxan Əhmədov
orkhan@bonpara.com